

משרד החינוך

חמד
בית חינוך כמשכחה

"בשוב ה' את שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֻלְמִים"
(תהלים קכו, א)

עניין של זהות

ערכת פעילות לתלמידי כיתה י'
בחינוך הדתי
לקראת קבלת תעודת זהות

ציוני דתי הוא אדם שמאמין בה' - בתורתו ובעמו
ובתהליך הגאולה שאנו נתונים בו, ומתוך כך נאמן לזה, ורק לזה, בכל ליבו ונפשו...
(הרב מרדכי שטנברג זצ"ל)

קבלת תעודת זהות היא צעד משמעותי בחייו של אדם ולא רק הליך פורמלי של מוסדות המדינה. זהו סוג נוסף של טקס התבגרות, עת כל אחד ואחת מאיתנו נהיים אזרחים בוגרים של מדינתנו. קיום תהליך לקראת קבלת תעודת הזהות מבנה נדבך משמעותי בחינוך אזרחי העתיד של מדינת ישראל.

מטרות חוק החינוך הממלכתי (התש"ס - 2000).

1. לחנך אדם להיות אוהב אדם, אוהב עמו ואוהב ארצו, אזרח נאמן למדינת ישראל.
2. להנחיל את העקרונות שבהכרזה על הקמת מדינת ישראל ואת ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.

טיפוח זהות ציונית דתית - אבן דרך 1

"אבן היסוד הבולט של אורח החיים הציוני דתי, וכללולו של החינוך הציוני דתי, מתאפיין ב-"ו' החיבור", המחנרת ושוזרת את הקודש והחול, התורה והעבודה, התורה והמדינה, היחיד והציבור, הדתיות והלאומיות, המסורת והמודרנה.

דרך חיים זו מאופיינת במתח ערכי מתמיד שיש בו חתירה למחויבות מלאה לכל העולמות, תוך מציאת האיזון הנכון. בירור הזהות האישית והקהילתית של בני הנוער בחינוך הממלכתי-דתי והקניית כלים לבניית זהות יהודית תורנית הן המשימות המוטלות על כתפיו של בית החינוך."

(מתוך חוברת "אבני הדרך", מינהל החינוך הדתי, תשפ"ב-תשפ"ג)

התוכנית "עניין של זהות" מיועדת לתלמידי כיתות י' בחמ"ד לקראת קבלת תעודת הזהות.

- רציונל ומבוא למורים
- יחידה ראשונה - "לפיכך נברא אדם יחיד" - תעודת זהות לשם מה?
- יחידה שנייה - "בין קודש לחול" - מי אני ציוני דתי .
- יחידה שלישית - אזרחות ישראלית, ביטוי מעשי של "ראשית צמיחת גאולתנו".
(מתוך חוברת 'תיקון עולם' פעילות מס' 4: [קישור לחוברת](#))
- יחידה רביעית - להיות יהודי ישראלי.
- יחידה חמישית - הקשר שבין מדינת ישראל לתפוצות.
(מתוך פעילות "מתחברים לתפוצות").
- יחידת סיכום

מטרות התוכנית

- 1 לברר את משמעותה של קבלת תעודת הזהות בעיני בני הנוער.
- 2 לעמוד על חשיבותה של תעודת הזהות ועל משמעותה בעיני בני הנוער בהיבט האישי ובהיבט החברתי והלאומי.
- 3 להעלות למודעות כי קבלת תעודת זהות ישראלית היא פלא והיא חלק מראשית צמיחת גאולתנו.
- 4 לחזק בקרב תלמידי החינוך הדתי את תחושת השייכות למדינה ולעמוד על חשיבותה של אזרחות פעילה בחברה הישראלית.
- 5 לברר את מידת הקשר שבני נוער בישראל חשים כלפי יהודי התפוצות ולחזק את תחושת הסולידריות בין הנוער בישראל ובתפוצות.

יחידה 1: לפיכך נברא אדם יחידי – תעודת זהות לשם מה?

שלב א' – פתיחה

המנחה יחלק לכל משתתף פתק לבן ויבקש ממנו להשלים בו את המשפט:

שלב ב' – במליאה

- המשתתפים ישתפו במה שרשמו בפתקים.
- המנחה יקרא את דברי הרב קוק:

"אני צריך למצוא את אושרי בקרבי פנימה, לא בהסכמת הבריות ולא בשום קריירה איזו שתהיה. כל מה שאכיר יותר את עצמיותי, וכל מה שיותר אתיר לעצמי להיות מקורי ולעמוד על רגלי עצמי בהכרה פנימית... יותר יאיר לי אור ה', ויותר יפותחו כוחותיי להיות לברכה לי ולעולם."
הראי"ה קוק, ארמלי טוהר, ע"ז-ע"ח

שאלות לדיון

מה הרגיש הרב קוק בקבריו?
מדוע חשוב להכיר את עצמי ולהכיר את הציחות שלי?

יחידה 1: לפיכך נברא אדם יחידי – תעודת זהות לשם מה?

שלב ג' – במליאה

המנחה יאמר: השנה אתם זוכים לקבל תעודת זהות. מהי תעודת זהות?

תעודת הזהות היא מסמך שהמדינה מעניקה לכל אזרחיה.

המסמך מאשר כי נושא התעודה הוא אזרח המדינה. בישראל מקבל האזרח את התעודה במלאות לו 16 שנים, ועל פי החוק עליו לשאת אותה תמיד ולהציגה בפני נציגים מוסמכים של השלטון - שוטר, איש כוחות הביטחון וכו'. התעודה חשובה לאזרח לצורכי זיהוי וגם כדי לממש זכויות שהמדינה מעניקה לו. התעודה משמשת את המדינה לרישום סטטיסטי של האזרחים ולפיקוח של השלטון על אזרחיו.

ברוב המדינות לא מתאפשר להצביע בבחירות ללא תעודת זהות, וכך גם בישראל. להבדיל מתעודת זהות, הדרכון מקנה לאזרח את הזכות לצאת מן המדינה ולשוב אליה. הדרכון משמש כאמצעי זיהוי של האזרח במדינות זרות ומציין את המדינה שהוא משתייך אליה כאזרח. בתעודת הזהות מופיעים הפרטים הבאים: מספר הזהות, שם משפחה ושם פרטי, שמות ההורים, תאריך הלידה, מקום הלידה, המין, הלאום. מאז שנת 2003 לא מופיע הלאום בתעודה הזו, אלא סדרת כוכביות במקום זה כיום, ההבדל היחיד בין תעודת זהות של תושב יהודי לתושב שאינו יהודי הוא בציון תאריך הלידה העברי, בצד הלועזי, לתושבים בני הלאום היהודי.

בספח לתעודה מופיעים הפרטים הבאים: שם משפחה קודם, שם פרטי קודם, מצב אישי (רווק/ה, נשוי/אה, גרושה, אלמן/ה), שם בן/בת הזוג ומספר הזהות שלו/ה, מספר אישי בצה"ל, תאריכי לידה של הילדים עד גיל 18 וכתובת המגורים. החל מחודש יוני 2017, מונפקות תעודות זהות ביומטריות בלבד. תעודת זהות ראשונה מונפקת ללא עלות. הנפקת תעודת זהות מתבצעת בכל אחד ממשרדי לשכת רשות האוכלוסין וההגירה (משרד הפנים).

יחידה 1: לפיכך נברא אדם יחידי – תעודת זהות לשם מה?

שאלות לדיון

- 1 מהי משמעות המילה "זהות" בתעודת הזהות? מה דעתכם, האם היא מבטאת זהות אישית או שהיא מסמך שמטרתו ליצור מכנה משותף זהה לכל האזרחים? (שורש המילה זהות הוא זה"ה).
- 2 לדעתכם, האם תעודת הזהות היא רק מסמך פורמלי? אילו משמעויות נוספות יש בה?
- 3 האם היא משקפת משהו מהזהות שלך? אם כן, מה?
- 4 אילו מרכיבי זהות החשובים בעיניך אינם מופיעים בתעודת הזהות?

"לפיכך נברא אדם יחידי בעולם"

ללמדך, שכל המאבד נפש אחת מישראל, מעלה עליו הכתוב
כאילו איבד עולם חלא...

וכל המקיים נפש אחת מישראל, מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם חלא...
**להגיד גדולתו של, הקדוש ברוך הוא: שאדם טובע כמה מטבעות בחותם
אחד, וכולן דומין זה לזה, ומלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא, טבע כל
אדם בחותמו של אדם הראשון, ואין אחד מהן דומה לחברו.
לפיכך לכל אחד ואחד לומר, בשבילי נברא העולם."**

(סנהדרין ד, ה)

שאלות לביון:

1. על פי מסכת סנהדרין: מהי גדולתו של הקב"ה בצומת מלך בשר ודם? ומה האחריות והזכות הגדולה בכך שהאדם נברא יחידי בעולם?
2. "לפיכך לכל אחד ואחד לומר: בשבילי נברא העולם" - מה המשמעות המעשית של משפט זה?

יחידה 2: מי אני ציוני דתי – בין קודש לחול

שלב א' – אישי במליאה, מעגלי השתייכות

- על הרצפה מונחים מעגלי השתייכות אפשריים בחברה הישראלית.
- בתחתית הדף מופיע בנק מושגים מתחומים שונים.
- הניחו בתוך כל מעגל את המושגים שאתם משייכים למעגל.
- אפשר להניח אותו מושג בכמה מעגלים.

בנק מושגים

הרב קוק, מים אחרונים, בגרויות, גביע המדינה בכדורגל, בית כנסת, צום יום כיפור, כ"ט בנובמבר, אהבת הארץ, בני"ש, ליל הסדר, תורה ועבודה, דמוקרטיה, שירי חנוך בן ארי, רמב"ם יומי, עיתון ידיעות אחרונות, אמונה באלוקים, קבלת תעודת זהות, הכותל המערבי, מלחמת השחרור, פרשת שבוע, הרב עובדיה יוסף, דגל ישראל, יום העצמאות, בחירות לכנסת, הפנון המדינה, עברית, יהודי התפוצות, שירות צבאי, ערבות הדדית, תנ"ך.

שאלות לדיון בסיום המשימה:

1. מה אפשר לעמוד מפיצור המושגים במעגלים השונים?
2. מה מאפיין את גרסה של הציונות הדתית על פי המושגים שסובבו במעגלים השונים?

יחידה 2: מי אני ציוני דתי – בין קודש לחול

שלב ב' – במליאה, "בין קודש לחול"

נשמיע את השיר "בין קודש לחול" (אמיר דזון ושולי רנד)

שאלות לבין לאחר האזנה לשיר

1. בחרו במשפט מתוך השיר שאתם מתחברים אליו או מצדהים צימו. נאקו בחירתכם.
2. תארו מצבים שבהם אתם, כחידים או כחברה, מרגישים כחיים בין קודש לחול. פרטו והסבירו.
3. לדעתכם, האם הציבור הציוני דתי חי בין קודש לחול? הסבירו.

בין המציאות לשיגעון הכול חוזר אליי
שם במקום מפנו באתי אין שלום
והמסע הזה כבד וקצת גדול עליי
אני צריך לגדול מזה ודי
לגדול מזה ודי"

"בין קודש לחול אני חי
עם האמת שמשתוללת בי
עם אלף הרגלים
עם כל צלקת שעל פניי
אני יוצא שוב לפזר את המילים

יחידה 2: מי אני ציוני דתי – בין קודש לחול

"הישראליות שלנו אינה יכולה להיות הגדרת זהות העומדת בפני עצמה. כשמפרידים את הישראליות מן היהדות ומן היהודיות, לא נשאר כמעט כלום:

ערב שירי לוחמים, פיצוחים, כמה מערכונים של הגשש, חסמב"ה ושני ספרים של עמוס עוז... זהות אזרחית לא יכלה להוות תחליף לזהות אתנית-לאומית-תרבותית. מהי זהותנו האזרחית? מה העומק שלה? סנטימטר וחצי של צה"ל וחם הכנסה ומכבי תל אביב.

אי אפשר לבנות זהות על שותפות במסד ביורוקרטי ובמוסדותיו. שכבת העומק של הזהות שלנו יונקת וניזונה מהעבר הרחוק, ממורשת קדומה, מצלילים שכבר שכחנו מה הם, אבל הם עדיין מעבירים בנו צמרמורת פתאומית... הישראליות המנותקת מהיהדות היא קריקטורה; אין לישראליות כוח עמידה, אם היא אינה נשענת על היהדות העתיקה ומבטאת אותה. מצד שני, יהדותי כיום מוגדרת על ידי היותי ישראלי. הישראליות שהיא אופן הביטוי הנוכחי של היהדות שלנו. **למדינת ישראל, מבחינתי, יש ערך דתי;** הערך הזה נובע מכך, שאני מאמין שהמדינה מעצבת ומעשירה את קיומנו כיהודים.

כלומר: יהודי ישראלי הוא יהודי טוב יותר – או לפחות, צריך להיות טוב יותר – מאשר יהודי צרפתי או אינדונזי."

הרב חיים נבון, רב קהילת השמשוני במודיעין: (חנוך דאום, מה אתה יותר – יהודי או ישראלי, ידיעות אחרונות, 2003)

האם אתם מסכימים לגברי הרב חיים נבון? הסבירו...

יחידה 2: מי אני ציוני דתי - "בין קודש לחול"

s. מדוע התנגד הרב טייטלבוים
לגישת הציונות הדתית?

"אותה המדינה הציונית שהיא לגמרי נגד התורה הקדושה, ומיוסדת על כפירה נוראה, שאין ספק שהוא נגד האמונה בה' יתברך, ובתורתו הקדושה, ואי אפשר שיהיו אלו שתי האמונות - אמונה במדינה זו ואמונה בתורתנו הקדושה - באדם אחד, כי החה שני הפכים לגמרי ואי אפשר שישתחשו בכתר אחד."

[*הרב יואל טייטלבוים, "ויבוא משה", הוצאת בית"ס ספריים "ירושלים", ברוקלין, תשכ"א, עמ' פד; קל]

*הרב יואל טייטלבוים היה האדמו"ר הראשון של חסידינות סאטמר. הנפיל קו שמרני ונדע כמתנגד קיצוני ובלתי מתפשר לציונות ולאגודת ישראל.

"שוחה עלינו לשבר לאוזנינו את גודל השעה שאנו חיים בה. שהנה הגיעה ומתחמשת תקות הדורות לגאולה; שאכן זכינו לפרוק עול זרים מעל צווארנו; ששוב אין אנו חשועבדים לפירורי שולחנם של שליטים זרים; שכל חוסדות השלטון שלנו הם, השרים והסגנים, הקצינים והסרנים - מקרב אחינו הם; שהנה הולכת ומסתייחת לעינינו התקופה האפילה והארוכה של הסתר פנים ומתחילה תקופת הוד וזוהר של חלכות, חלכות ישראל!..."

[הרב שאול ישראל, בצומת התורה והמדינה, א עמ' יג-יד]

"הנני אומר... כי תורתנו, שהיא מקור חיינו, צריכה להיות יסוד תחייתנו בארץ אבותינו."

(הרב שמואל מוהליבר
אילרית לקונגרס הציוני הראשון, באצל 1897)
* הרב שמואל מוהליבר היה ממנהיגי הציונות הדתית

4. מה מאפיין את יחסה של הציונות הדתית
למדינת ישראל?
היצרכו במקורות שלהלן:

יחידה 3: אזרחות ישראלית - ביטוי מעשי של "ראשית צמיחת גאולתנו"

שלב א' - במליאה

קבלת תעודת הזהות היא צעד משמעותי בחייו של אדם ולא רק הליך פורמלי של מוסדות המדינה.

מאז שב עם ישראל לארצו והפריח בה את השממה, אנחנו חיים בתקופה של אתחלתא דגאולה.

מהי המשמעות הדתית שביקורת תעודת הזהות הישראלית?

יחידה 3: אזרחות ישראלית –

ביטוי מעשי של "ראשית צמיחת גאולתנו"

שלב ב' – קבוצתי

על פי מקורות 1-3,

איזה משמעות דתית אפשר לראות בקבלת תעודת הזהות הישראלית?
קידוש השם, קידום ייעודו של עם ישראל וכחלק מאתחלתא דגאולה.

1

חרן הרב זצ"ל [...] ראה בעצמאות המדינית את התנאי האידיאלי ואת האמצעי העיקרי במכוון האלוקי לחילוי ייעודו של עם ישראל כמחלכת כוהנים וגוי קדוש. אמנם גם בגולה, בפזורה היהודית בכל קצווי תבל, ניתן לעבוד את ה', אבל זוהי עבודת היחידים, שגם אם רבים הם, אין זה אלא אוסף של יחידים. הפסגה של חילוי הייעוד הוא בתור עם, ובתור עם המושרש בארצו, החי חיים טבעיים, עם בריא וחסון, הניחן בבריאות הגוף, בארץ פורחת ומשגשגת, אשר אינו נופל מבחינה פיזית מכל עם אחר, ועם זאת מהווה חטיבה מיוחדת בחין האנושי, אשר אינו הופך את הגוף ואת מאווייו כעניין בפני עצמו, אלא כמאפשר להגשים את דרך ה' אשר הנה "צדקה ומשפט" בכל מהלך החיים, לא רק של הפרט, כי אם של כל העם והמדינה כולה.

קידוש השם

קידום ייעודו של עם ישראל

כחלק מאתחלתא דגאולה

יחידה 3: אזרחות ישראלית -

ביטוי מעשי של "ראשית צמיחת גאולתנו"

2

מדברים על "אתחלתא דגאולה. לדעתי, זהו כבר אמצע הגאולה. ההתחלה הייתה כבר לפני מאות שנים. אנו נמצאים בטרקלין ולא בפרוזדור. כשאתם תסתכלו ברשימת העולים לארץ בימי עזרא ונחמיה, תראו בין היתר שכתוב שם כי כמה משוררים ומשוררות עלו לארץ, ורש"י אומר: כדי להרבות שמחה בישראל. גם כאן צריך להרבות בשמחה בחג העצמאות - בשמחה על גילוי השכינה ושיבת ציון ובשמחה על חלכות ישראל הנבנית מחדש. זוהי התגלות חלכות שמים.

קידוש השם

קידום ייעודו של עם ישראל

3

תקומת המדינה היא קידוש השם שאין כדוגמתו. "השם" - פירושו התגלות ה', בעולם. התגלות ה' בעולם בחלוא גודלה ושלמותה, יכולה להיות ע"י כלל ישראל כשהוא יושב בארצו כעם ריבוני.

כחלק מאתחלתא דגאולה

(דברי שמשא הרב צבי יהודה הכהן קוק, יוז המצמאות תשי"ב, מתוך, תורה ומלכה, עמ' 102)

(הרב חיים דרוקמן, ראש ישיבת "אור עציון" ושיבות בני עקיבא)

יחידה 4: להיות יהודי ישראלי

שלב א' – אישי

המנחה יחלק לכל משתתף פתק ויבקש להשלים את המשפט:

שאלות לביון

1. איילו מרכיבים בצהות הישראליית חסוב לך להציל?
2. האם יש מרכיבים בצהות הישראליית שלא תציל? מדוע?
3. האם צהות היא ענין של בחירה? מה בונה צהות?

קשקשתי להיות
יהודי ישראלי
זה...

"הזהות היא מכלול של מרכיבים שבאמצעותם האדם מגדיר את עצמו. מרכיבים אלה נחלקים לשני סוגים: **מרכיבים של זהות השייכים לפרט מלידתו**, כמו: מין, עדה וצבע עור. **אלה הם מרכיבים שיוכיים שאינם ניתנים לשינוי**. הסוג השני כולל **מרכיבים נרכשים** הניתנים לשינוי,

כמו: מקצוע, דת ואזרחות. כל פרט בוחר להדגיש מרכיבים אחרים בזהותו.

יש מי שמדגיש בזהותו רק מרכיב אחד, לחשל המרכיב המקצועי, כמו: רופא ירדני המציג עצמו כרופא בלבד; ויש מי שמדגיש בזהותו מרכיבים אחדים, לחשל המרכיב הלאומי לצד המרכיב הדתי, כמו הבוסני המוסלמי. או לחשל יהודי אמריקני המדגיש בזהותו את המרכיב הלאומי או הדתי היהודי לצד המרכיב האזרחי האמריקני. דוגמאות אלה מחחישות את העובדה שהאדם עצמו מגדיר את זהותו על ידי כך שהוא בוחר באותם מרכיבים החשובים לו.

מכאן אנו למדים שהגדרת הזהות היא הגדרה סובייקטיבית."

יחידה 4: להיות יהודי ישראלי

חלק ב' - קבוצתי, צפייה בסרטונים

מטלה קבוצתית:

לפניכם סרטונים המתייחסים לזהות הישראלית בימינו. צפו בסרטונים.

שאלות לדיון:

1 איזה סרטון רילש אתכם? נמקו בחירתכם.

1

2 איזה סרטון הכעיס אתכם? נמקו בחירתכם.

2

3 מתוך הסרטונים שצפיתם בהם, בחרו:

3

א. משפט אחד או סצנה אשר מייצגים בעיניכם את הצהרות הישראליות בימינו.

ב. משפט אחד או סצנה אשר הסתייגתם מהם כמייצגי צהרות ישראליות בימינו.

4 לדעתכם, כמה שונה הצהרות הישראליות מצהרות של אזרחי מדינות אחרות?

4

יחידה 4: להיות יהודי ישראלי

יונתן פולארד –

נחת בישראל

יחד עם רעייתו אסתר:
"נרגש להיות בבית,

אחרי 35 שנים".

בני הזוג נישקו את האדמה
ראש הממשלה העניק להם
תעודת זהות ישראלית.

כולנו בני עלייה - להביא בניך מרחוק

ח"כ שולי מועלם רפאלי - המדינה שלי

גאה להיות יהודי ישראלי

מרים פרץ מכריזה על התמודדותה לנשיאות המדינה

צבי יחזקאלי - ישראלי זה להיות יהודי

יחידה 4: להיות יהודי ישראלי

למנחה

בחלק ג', אפשר לבחור לקיים דיון קבוצתי על בסיס אפשרויות אחרות מתוך מאגר ההפעלות הלאומי שיעור 3, במקום על בסיס הצפייה בסרטונים:

אפשרות א' - דיון על בסיס קטעי קריאה העוסקים בזהות ישראלית

אפשרות ב' - דיון על בסיס תמונות המייצגות זהות

יחידה 4: להיות יהודי ישראלי

שלב ג' - קבוצתי

אזרח הוא תושב בעל חובות וזכויות מלאות במדינה.

- מה מבחין בין אזרח פעיל לאזרח שאינו פעיל (פסיבי)?
- האם אזרחות פעילה היא חובה או זכות? הסבירו.

תעודת הנוער, וכן תעודת כל איש טוב במדינה, היא להרבות אור, לעשות קצת יותר חמה שהמדינה מחייבת אותו... והעשייה שיש בה חחש היא עשייה חיובית.

(דוד בן גוריון, הפקן והצץ, משבר הביטחון, 1997)

דוד בן גוריון ציפה חבני הנוער לעשייה של חחש.

- האם אתם מסכימים עם דבריו של דוד בן גוריון? במה?
- מהי, לדעתכם, "עשייה שיש בה חחש"?

- האם קבוצת תעודת הצהות מחייבת לאחריות כלפי המדינה? באילו תחומים?
- בחר בתחום עשייה שבו אתם יכולים לפעול.
- האם צובגת היותר אזרח יהודי זיוני דתני במדינת ישראל מטילה עליך אחריות גם ליהודי התפוצות?

- הציגו תכנית כיתמית או בית ספרית לקראת קבוצת תעודת הצהות חשבו גם עם חיצוק הקשר בין ישראל ליהודי התפוצות.

יחידה 5: הקשר שבין ישראל לתפוצות

שלב א' - במליאה

(הפעילות לקוחה מתוך "על סדר היום" – חמד"ת מס' 173)

המנחה יבקש מהמשתתפים להשיב על שאלות אלו:

1. האם יש לך קרובי משפחה בחו"ל?

2. אם כן, היכן הם לרוב?

3. אם כן, מה מידת הקשר שלך איתם? (אין קשר, קשר רופף, קשר חזק)

4. אם יש קשר, באילו דרכים אתם שומרים על קשר? (ביקורים, שיחות טלפון, ווטסאפ, רשת חברתית אחר)

המנחה יסכם את תשובות המשתתפים וישקף את רמת הקשרים שבין חברי הקבוצה לקרוביהם בחו"ל ואת אופי הקשרים.

שלב א' – במליאה

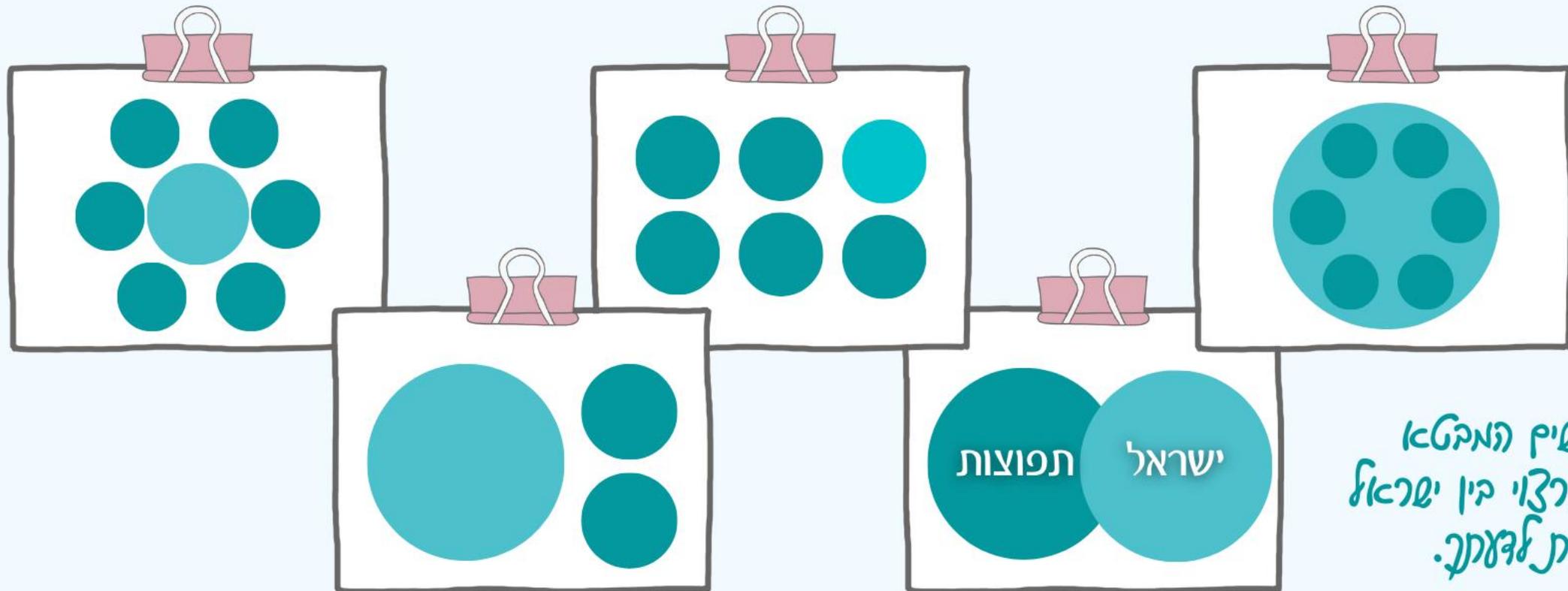
מאז גלה עם ישראל לראשונה (586 לפני הספירה) והתחיל חי בארצות שונות, חתקיימת מערכת יחסים מיוחדת בין יהודים החיים בארץ ישראל ובין אלה החיים מחוצה לה. על אף היות העם היהודי מפורד ומפוזר, נשארו היהודים אומה אחת, המלוכדת בכוח היסטוריה, דת ומולדת משותפים כמו גם בכוח מחויבות לקיומו הפיזי והרוחני של העם היהודי.

לאחר קום המדינה, לצד הקריאה לעלות לארץ ולחמש את החזון הציוני, נוצר קשר מיוחד בין קהילות יהודים בתפוצות ובין מדינת ישראל.

1. לעצמכם, מהי החשיבות שבשמירת קשר בין מדינת ישראל ליהודי התפוצות?
2. האם לעצמכם יש למתן תפוצות צהות ישראלית לכל יהודי באשר הוא למ אם אינו מתגורר בישראל?

להלן סרטוטי מעגלים המבטאים קשר בין מדינת ישראל לתפוצות. המעגל התכלת מייצג את מדינת ישראל, והמעגל הירוק מייצג את התפוצות. כל משתתף יקבל דף ובו איורים המבטאים מערכת יחסים בין ישראל לתפוצות. על כל משתתף לבחור באיור המבטא בעיניו את הקשר הרצוי בין מדינת ישראל ליהודי התפוצות.

בחר בתרשים המבטא
את הקשר הרצוי בין ישראל
לתפוצות בצבעך.

שלב ג' – מליאה

המשתתפים יציגו את האיר שבוחרו ויסבירו את תפיסתם ביחס לקשר שבין ישראל לתפוצות.

שאלות לביון

1. האם הצילולים שווים בלוגיקה? מה מייצגים הצילולים השונים?
2. התבוננו במרחקים שבין הצילולים הנפרדים ובלוגיקה של אצורי החפיפה הצילולים הנושקים זה לזה. מה מביאים המרחקים ואצורי החפיפה? מה מחבר בינו ובין יהודי התפוצות ומה מפריד בינו?
3. ארצות, מה מדינת ישראל אמורה להיות ליהודי התפוצות? (בית, מרכז, תפוצה משמעותית, תפוצה ככל התפוצות וכו')?
4. האם על כל היהודים לחיות במדינת ישראל או שהפיצור בקהילות שונות בצולא הוא מבורך? נמקו.
5. האם חשוב לקיים קשר עם יהודים החיים בחו"ל? מדוע? מה חשיבות הקשר ליהודי התפוצות? מה חשיבותו למדינת ישראל?
6. ארצות, אילו גורמים מחלישים את הקשר שבין ישראל לתפוצות? מה יכול לחזק אותן?
7. מה עלול לקרות אם לא יתקיים קשר בין ישראל לתפוצות?

שלב ד' - קבוצתי- מתוך הערכה ישראל והתפוצות

<https://meyda.education.gov.il/files/hemed/hevrati/yael>

(למנחה: הערכה מכילה תמונות והיגדים, אפשר להדפיס או לשלוח קישור למשתתפים מצ"ב דוגמות).

משימה קבוצתית

בחרו מתוך הערכה בתמונה או בהילג שמאטא באיניכא את הקשר - המצוי או הרצוי - שבין ישראל ליהדות התפוצות או את היחס של הישראלים אל יהדות התפוצות. נמקו את בחירתכם.

הקשר בין יהדות התפוצות לישראל משול לקשר בין שני מיתרים בכינור: אף שיש מרחק ביניהם, כאשר הקשת נוגעת בשניהם הם מסוגלים להפיק יחד צליל יפה, כמו שותפים המשתוקקים לגורל משותף. ברוח המשל המוכר הזה, הגיעה השעה לקרב בין המיתרים וליצור הרמוניה יהודית. הגיעה שעתו של הצליל המשותף.

פרוייקט צנן, נשיא אוניברסיטת בר אילן, סקטור ראשון, כ"ב באב תשע"א

יחידת סיכום

חלק א' - אישי

המנחה יחלק לכל משתתף את הדף שלהלן.

לתעודת הזהות הישראלית
משמעויות רבות.

1. השלם את המשפט:

תעודת זהות ישראלית מסמלת בינינו

היעזר באפשרויות אלו: גאווה; שליחות;
ריבונות; עול; אחריות; שייכות; חיבור בין
קודש לחול; כלל ישראליות;
אתחלתא דגאולה; זכויות וחובות אזרח; אחר.

2. הסבך את המשפט במילים שלך:

3. הוצע דברך ליישום המשפט:

חלק ב' - קבוצתי ובמליאה

משימה קבוצתית

1. כתבו בקד הלדורה משותפת לכלל הקבוצה: תצורת צהות מסמלת בעינינו...

2. הניחו את הדף על אחד השולחנות.

3. כל משתתף יכין מעין טביעת אצבע על ידי זביעת קצה האצבע בטוש והטבעתו על דף.

4. כל תלמיד ילצור את טביעת האצבע שהכין ויניח אותה ליד ההלדורה שאיתנה הוא מצדדה בנוגע למשמעותה של תצורת הצהות.

משרד החינוך

"התורה והמדינה צמודים הם בידינו.
אנו רואים לא רק כאפשרי אלא גם כהכרחי
את שילובם זה בזה, ולא רק כהלכתא
למשיחא, אלא כתוכנית פעולה בשבילנו,
בשביל תקופתנו."

[הרב שאול ישראלי, הודפס מחדש בתוך "בצומת התורה והמדינה", כרך א (תשנ"א) עמ' יג-יד]

**שאו בגאון את הזכות
להיות אזרח יהודי דתי ציוני במדינת ישראל!
צוות חינוך חברתי קהילתי ומה"ד חמ"ד**

כָּל עוֹד בְּלִבְּב פְּנִימָה
נֶפֶשׁ יְהוּדֵי הוֹמְיָה,
וּלְפָאֲתֵי מוֹרָה קְדִימָה
עֵין לְצִיּוֹן צוֹפֶיָה –

עוֹד לֹא אֲבָדָה תְּקוּתָנוּ,
הַתְּקוּהָ בֵּת שְׁנוֹת אֲלֵפִים,
לְהִיּוֹת עִם הַפְּשִׁי בְּאֶרְצָנוּ
אֶרֶץ צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם.